

FAKTABLAD OM SVENSKA KYRKANS EKONOMI

Uppdaterat: 2020-06-03

Årets resultat för Svenska kyrkan steg kraftigt 2019

Årets resultat för Svenska kyrkan 2019 uppgick till 2,9 miljarder kronor, vilket var hela två miljarder högre jämfört med 2018. Resultatförbättringen beror, som en följd av den kraftiga uppgången på de finansiella marknaderna under 2019, framförallt på den nationella nivåns resultat från kapitalförvaltningen som uppgick till 1,6 miljarder kronor. Hälften av detta bestod av realiserad värdetförändring på värdepappersinnehaven. Till en mindre del förklaras förbättringen av årets resultat också av ett högre finansnetto hos församlingar, pastorat och stift. Vidare förbättrades den lokala nivåns verksamhetsresultat under 2019 jämfört med året innan. Intäkten från kyrkoavgiften ökade dock marginellt under samma år.

Coronapandemins utbredning under första halvåret 2020 har bland annat inneburit stora nedgångar på de finansiella marknaderna, vilket givetvis även påverkat marknadsvärdena på Svenska kyrkans värdepappersinnehav.

Svenska kyrkans organisation

Svenska kyrkans juridiska form är *registrerat trossamfund*. Det finns tre nivåer i Svenska kyrkan: församlingar, stift och nationell nivå. Varje enhet är självständig och ansvarar själv för sin ekonomi och verksamhet. Det finns inga ägarrelationer mellan nivåerna. Svenska kyrkan som helhet kan därför inte ses som en koncern och det finns ingen koncernredovisning för Svenska kyrkan.

Medlemmar och kyrkoavgifter

Svenska kyrkan hade 5 823 515 medlemmar 2019, vilket motsvarade 56,4 procent av befolkningen. Utträdena år 2019 motsvarade 1,1 procent av medlemmarna, vilket innebar att utträdestalet minskade något jämfört med 2018. Mer information om medlemsutvecklingen finns på hemsidan:

www.svenskakyrkan.se/statistik

Församlingen/pastoratet och stiftet beslutar om lokal och regional kyrkoavgift, medan staten (Kammarkollegiet) beslutar om enhetlig begravningsavgift på alla orter där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. För 2020 är den riksgenomsnittliga kyrkoavgiftssatsen 103 öre (dvs. 1,03 procent av kommunalt beskattningsbar inkomst varav fyra öre är regional kyrkoavgift till stiftet) och den enhetliga begravningsavgiftssatsen uppgår till 25 öre. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten på alla orter i landet utom i Stockholms och Tranås kommuner. Begravningsavgift betalas av alla som har kommunalt beskattningsbar förvärvsinkomst, medan kyrkoavgift endast betalas av Svenska kyrkans medlemmar.

Församlingar och pastorat

2020 finns det 1 329 församlingar. Många av dessa (971) samarbetar i pastorat, där pastoratet är den ekonomiska enheten med det övergripande ekonomiska ansvaret. 2020 finns det 614 ekonomiska enheter, d.v.s. pastorat plus församlingar med egen ekonomi.¹ De ekonomiska enheterna är av mycket varierande storlek. Störst är Malmö pastorat med 125 406 medlemmar och minst är Fardhems pastorat

¹ Det som i denna framställning sägs om församlingar, gäller för församlingar som ingår i pastorat istället pastoraten.

på Gotland med 591 medlemmar. Medianstorleken per ekonomisk enhet är 6 100 medlemmar. (Uppgifterna om antal medlemmar avser 31 december 2019).

Församlingarnas intäkter² år 2019 uppgick till 21,7 miljarder kronor, där kyrkoavgiftens andel av summan var 66 procent och begravningsavgiftens andel 23 procent. De totala tillgångarnas redovisade värde uppgick till 40 miljarder kronor och 47 procent av detta består av fasta anläggningstillgångar som byggnader och mark, däribland kyrkobyggnader.

Stift

Svenska kyrkan är regionalt indelad i tretton stift. I ledningen för varje stift finns en biskop och en stiftsstyrelse. Stiftets uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingens liv.

Stiftens totala intäkter år 2019 var 1,5 miljarder kronor. Större delen av dessa intäkter kommer från kyrkoavgiften och som bidrag från nationell nivå. Det redovisade värdet på stiftens totala tillgångar var 1,8 miljarder kronor.

Nationell nivå

Svenska kyrkan på nationell nivå har ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter som information, utbildning, ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission (Act Svenska kyrkan), Svenska kyrkan i utlandet m.m. På den nationella nivån förvaltas även ett för hela kyrkan gemensamt kapital, vilket byggts upp under en lång rad år. Det inomkyrkliga utjämningsystemet och vissa kyrkogemensamma funktioner som IT-system och stöd inom fastighetsförvaltning hanteras också på den nationella nivån.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och sammanträder årligen. Kyrkomötet väljer kyrkostyrelsen i vilken ärkebiskopen är ordförande.

Totala intäkter för den nationella nivån 2019 uppgick till 3,3 miljarder kronor, varav 663 miljoner kronor utgjorde *nettot* av avgifter och bidrag från utjämningsystemet³ och 1,6 miljarder kronor var resultat från kapitalförvaltningen. Resterande del av intäkterna utgörs i huvudsak av statliga bidrag som exempelvis kyrkoantikvarisk ersättning. Av intäkterna från utjämningsavgifter om 2,0 miljarder kronor betalades 1,3 miljarder kronor ut till stift och församlingar i form av utjämningsbidrag. Den internationella verksamheten ingår i de totala kostnaderna med 430 miljoner kronor.

Balansräkningen hade vid utgången av 2019 en omslutning om 16,6 miljarder kronor, varav 9,9 miljarder bestod av en långfristig värdepappersportfölj. Skulderna uppgick till 6,7 miljarder och bestod nästan i sin helhet av likvida medel som de kyrkliga enheterna låter stå inne på kyrkkontot, Svenska kyrkans gemensamma bankkonto.

Värdepappersportföljen förvaltas av externa förvaltare i enlighet med riktlinjer för hållbarhet så som de uttrycks i Svenska kyrkans finanspolicy.

För detaljer hänvisas till den nationella nivåns årsredovisning som kan hämtas i pdf-format från hemsidan. Därifrån kan även finanspolicyen laddas hem: <http://www.svenskakyrkan.se/ekonomi>

² Avgifter och bidrag inom ramen för Svenska kyrkans utjämningsystem nettoredovisas för församlingar, stift och nationell nivå. För hela Svenska kyrkan totalt sett är utjämningsnettot noll.

³ Nettot av utjämningsavgifter 2,0 miljarder kronor (intäkt för nationell nivå) minus utjämningsbidrag 1,3 miljarder kronor (kostnad för nationell nivå).

Svenska kyrkans ekonomi 2019

Total resultaträkning

Intäkter, kostnader och årets resultat 2018 summerat för samtliga församlingar, stift samt den nationella nivån (mdkr):

<i>Intäkter</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	
Kyrkoavgift	14,9	14,9	
Begravningsavgift	5,0	4,7	
Utdelning från prästlönetillgångar	0,5	0,5	1
Erhållna bidrag och gåvor	1,7	1,6	2
Nettoomsättning	1,7	1,7	3
Övriga verksamhetsintäkter	0,4	0,3	
Avkastning kapitalförvaltning	<u>1,6</u>	<u>0,1</u>	4
Summa intäkter	25,8	23,5	
<i>Kostnader</i>			
Lämnade bidrag	-0,4	-0,4	
Övriga externa kostnader	-8,2	-8,0	
Personalkostnader	-13,6	-13,5	5
Av- och nedskrivningar	<u>-1,3</u>	<u>-1,2</u>	
Summa kostnader	-23,5	-23,1	
Finansiella poster m.m.	<u>0,6</u>	<u>0,2</u>	4
Årets resultat	2,9	0,9	6

Förklaringar:

- 1) Prästlönetillgångarna, som till största delen består av jord och skog, ägs inte av Svenska kyrkan, men kyrkan förvaltar tillgångarna och har rätt att ta del av avkastningen. Hälften tillfaller församlingarna och hälften utjämningsystemet. Här redovisas totalsumman.
- 2) Här ingår bland annat den kyrkoantikvariska ersättning som Svenska kyrkan får från staten för antikvariska merkostnader i samband med vård och underhåll av kyrkobyggnader.
- 3) Gravskötselintäkter och intäkter från uthyrning av lokaler utgör några större poster bland församlingarnas sålda tjänster.
- 4) Avkastning kapitalförvaltning avser den kapitalförvaltning som bedrivs på nationell nivå. Församlingarnas och stiftens intäkter från finansiella investeringar redovisas under Finansiella poster.
- 5) Antalet anställda omräknat till helårsanställda är 22 878 (2019).
- 6) Svenska kyrkan bedriver inte verksamhet i vinstsyfte. Årets resultat ger därför i sig inget svar på om verksamhetsmålen uppnåtts.

Kyrkan är för sin finansiering till största delen, cirka 80 procent, beroende av intäkterna från kyrko- och begravningsavgift. Ingen generell statlig finansiering utgår utöver den kyrkoantikvariska ersättning som 2019 uppgick till 460 miljoner kronor.

Driftskostnaderna (inklusive interna poster) hos *församlingarna* uppgick 2019 till 22 miljarder kronor och fördelar sig enligt följande:

<i>Verksamhetsgren, mdkr</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Grundläggande uppgiften	7,4	7,4
Övrig kyrklig verksamhet	1,8	1,7
Styrning och ledning	0,8	0,8
Stödjande verksamhet	6,6	6,5
S:a kyrklig verksamhet	16,6	16,4
Begravningsverksamhet	5,4	5,2
Summa kostnader	22,0	21,6

Stödjande verksamhet har till uppgift att bistå församlingarnas arbete inom den grundläggande uppgiften (fira gudstjänst, undervisning, diakoni och mission). Större delen av församlingarnas kostnader i stödjande verksamhet avser fastigheter och lokaler.

Ekonomisk ställning

Balansräkningen nedan visar redovisade värden på tillgångar och skulder för församlingar, stift och nationell nivå per 31 december 2019.

<i>Tillgångar, mdkr</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	
Byggnader, mark, inventarier	19,4	18,7	1
Finansiella anläggningstillgångar	20,1	17,9	2
Övriga tillgångar	12,6	12,3	3
Summa	52,1	48,9	

Eget kapital och skulder, mdkr

Eget kapital	43,2	40,3	4
Avsättningar	0,1	0,2	
Långfristiga skulder	3,6	3,1	
Kortfristiga skulder	5,2	5,3	
Summa	52,1	48,9	

Förklaringar:

- 1) Församlingarna äger totalt cirka 16 900 byggnader och cirka 3 300 av dessa består av kyrkor och kapell. Andra vanligt förekommande byggnadstyper är exempelvis församlings- och förrådsbyggnader. En stor del av det redovisade värde som anges här avspeglar således inte ett realiserbart värde.
- 2) Finansiella anläggningstillgångar utgörs bl. a. av räntebärande värdepapper och aktier. Marknadsvärdet på de långfristiga värdepappersinnehaven var 10,6 miljarder kronor hos församlingarna, 0,8 miljarder kronor hos stiftet och 9,9 miljarder kronor på nationell nivå. På den nationella nivån förvaltas kapitalet av externa förvaltare som har riktlinjer för etik och hållbarhet att följa.
- 3) Övriga tillgångar består av kundfordringar, kortfristiga placeringar, kassa och bank m.m.
- 4) Eget kapital är en restpost, tillgångar minus skulder, och som sådan beroende av värderingen av fastigheterna. Eftersom en viss del av fastigheterna består av kyrkobyggnader, som har ett svårbedömt redovisat värde, råder också viss osäkerhet beträffande värdet på det egna kapitalet.

Under 2019 ökade således storleken på Svenska kyrkans totala balansräkning med 3,2 miljarder kronor. Ökningen kan till den helt övervägande delen ses under finansiella anläggningstillgångar. På skuldsidan av balansräkningen är det framförallt eget kapital som ökat. Viss skuldökning har även skett, inte minst skulder till kreditinstitut och skuld till följd av redovisat överskott i begravningsverksamheten 2019.

Svenska kyrkan äger ungefär 3 300 kyrkor och kapell vilket i snitt motsvarar 1 800 medlemmar per

kyrka. I landsbygdsförsamlingar är som regel antalet medlemmar per kyrka dock betydligt lägre och i exempelvis Fardhems pastorat i Visby stift går det endast 120 medlemmar per kyrka.

Ekonomi uppdelad mellan de tre nivåerna

Tabellen nedan visar hur 2019 års intäkter, kostnader och resultat för Svenska kyrkan fördelar sig mellan församlingar, stift och nationell nivå. I tabellen syns även förändringar jämfört med 2018 års värden.

<i>(Mdkr)</i>				
<i>Intäkter</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>Förändr</i>	
Församlingar	21,7	21,2	+0,5	1
Stift	1,5	1,5	0,0	
Nationell nivå	3,3	1,7	+1,6	
Internt	<u>-0,7</u>	<u>-0,6</u>	<u>-0,1</u>	2
Summa	25,8	23,8	+2,0	
<i>Kostnader</i>				
Församlingar	-20,9	-20,5	-0,4	
Stift	-1,5	-1,5	0,0	
Nationell nivå	-1,8	-1,7	-0,1	
Internt	<u>0,7</u>	<u>0,6</u>	<u>+0,1</u>	2
Summa	-23,5	-23,1	-0,4	
<i>Finansiellt o övrigt</i>				
Församlingar	0,5	0,3	+0,2	
Stift	0,1	0,0	+0,1	
Nationell nivå	<u>0,0</u>	<u>-0,1</u>	<u>-0,1</u>	
Summa	0,6	0,2	+0,4	
<i>Årets resultat</i>				
Församlingar	1,3	0,9	+0,4	
Stift	0,1	0,0	+0,1	
Nationell nivå	<u>1,5</u>	<u>0,0</u>	<u>+1,5</u>	
Summa	2,9	0,9	+2,0	
Totala tillgångar	52,1	48,9	+3,2	
Eget kapital	43,2	40,3	+1,9	

Förklaringar:

- 1) Förändring som får positiv resultatpåverkan anges med plustecken, medan förändring som får negativ resultatpåverkan anges med minustecken.
- 2) För att kunna summera de tre nivåernas intäkter och kostnader till totalsummor behöver i vissa fall eliminering göras av interna mellanhavanden, t.ex. vidareförmedling av bidrag som Svenska kyrkan fått av staten.

Årets resultat för Svenska kyrkan 2019 uppgick till 2,9 miljarder kronor, vilket var hela två miljarder högre jämfört med 2018. Resultatförbättringen beror, som en följd av den kraftiga uppgången på de finansiella marknaderna under 2019, framförallt på den nationella nivåns resultat från kapitalförvaltningen som uppgick till 1,6 miljarder kronor. Hälften av detta bestod av realiserad värdetförändring på värdepappersinnehaven. Till en mindre del förklaras förbättringen av årets resultat också av ett högre finansnetto hos församlingar, pastorat och stift. Vidare förbättrades den lokala nivåns verksamhetsresultat under 2019 jämfört med året innan. Intäkten från kyrkoavgiften ökade dock marginellt under 2019.

Ekonomiska förutsättningar sedan år 2000

Svenska kyrkans intäkter har, med undantag för 2011, stigit varje år under 2000-talet trots minskat antal medlemmar. Genom att utträden ofta är i yrkesverksam ålder innebär en procent i utträden att kyrkoavgiften minskar med mer än en procent. Men genom ökande förvärvsinkomster har samtidigt kvarvarande medlemmars kommunalt beskattningsbara inkomster stigit. Avgiftsunderlaget för kyrkan har därmed stigit. Detta i kombination med att kyrkoavgiftssatserna samtidigt har höjts i viss mån, har resulterat i att intäkterna ändå ökat trots minskande medlemsantal. På kort sikt har sysselsättningsutvecklingen större betydelse än förändringen i antalet medlemmar, vilket avspeglas i hur kyrkoavgiften förändrats under 2000-talet. Genom att den kyrkoavgift som medlemmen faktiskt betalar ett visst år redovisas till kyrkan först efter två år, påverkas församlingens intäkter av förändring i sysselsättningen med två års fördröjning. In- och utflyttning har ofta stor betydelse för en församlings ekonomi. Landsbygdsförsamlingarna har på grund av befolkningsomflyttningar under en längre tid levt med minskande medlemsantal. I dagsläget tappar Svenska kyrkan som helhet medlemmar främst på grund av utträden, där utträdestalen har växlat upp sedan 2016. De högre utträdestalen förklaras i hög grad av unga vuxnas utträden och denna trend väntas fortsätta råda under kommande år.

Verksamhetsintäkternas utveckling sedan millennieskiftet:

(Mdkr)	2000	2010	2015	2019
Kyrkoavgift	8,7	12,8	13,3	14,9
Begravningsavgift	2,4	3,7	4,2	5,0
Kapitalförvaltning	0,1	0,4	0,3	1,6
Övriga intäkter	<u>2,2</u>	<u>3,4</u>	<u>4,2</u>	<u>4,3</u>
Summa intäkter	13,4	20,3	22,0	25,8

Kyrko- och begravningsavgiftssatsernas utveckling:

(Procent)	2000	2010	2015	2019
Kyrkoavgift	0,95	0,99	1,00	1,03
Begravningsavgift	0,28	0,24	0,24	0,25

Sedan 2017 gäller enhetlig begravningsavgiftssats på alla orter i landet där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. Det innebär att alla invånare med kommunalt beskattningsbar inkomst betalar begravningsavgift efter en och samma procentsats i nästan hela landet. Undantag är Stockholm och Tranås, där istället respektive kommun är begravningshuvudman.

Prästlönetillgångar

Prästlönetillgångarna består av donationer, ofta ända från medeltiden, som överlämnats till Svenska kyrkan för avlöning av församlingarnas präster. Funktionen att avlöna prästens lön har de inte längre utan avkastningen används till att stödja kyrkans arbete. Prästlönetillgångarna ägs inte av kyrkan, utan de är formellt sett en stiftelse-liknande självägande förmögenhetsmassa. Genom lag har Svenska kyrkan uppgiften att förvalta tillgångarna och har rätt att ta del av avkastningen från dessa. Prästlönetillgångarna var skattebefriade fram till och med 2009. Från och med 2014 är inkomstskattskyldigheten till viss del begränsad i och med att realisationsvinster vid försäljning av fastigheter och avkastning från värdepappersplaceringar inte omfattas av skattskyldigheten.

Prästlönetillgångarna består av skog, jord och värdepapper. Värdet på tillgångarna var i december 2019:

(Mdkr)	Redovisat värde	Marknads- värde
Skog och jord inkl. byggnader	8,9	26,6
Värdepapper	3,1	3,5
Övriga tillgångar	1,4	1,4
Skulder	<u>-0,2</u>	<u>-0,2</u>
Nettoförmögenhet	13,2	31,3

Marknadsvärdet ovan vad gäller prästlönefastigheter (skog och jord) är ett uppskattat marknadsvärde som utgår från taxeringsvärdet, multiplicerat med faktorn 1,33. Enligt fastighetstaxeringslagen ska taxeringsvärdet på en fastighet bestämmas till 75 procent av bedömt marknadsvärde. Fastighetsinnehavet består av cirka 466 000 hektar skogsmark, 38 000 hektar åkermark, 8 500 hektar betesmark och 17 000 hektar övrig mark.

På basis av 2019 års resultat lämnar prästlönetillgångarna en utdelning om 469 miljoner kronor år 2020. Av detta får församlingarna häften, resterande del av utdelningen omfördelas inom ramen för det kyrkliga utjämningsystemet.

Information om Svenska kyrkans ekonomi, verksamhet och medlemsutveckling finns på följande sidor på webbplatsen:

www.svenskakyrkan.se/ekonomi
www.svenskakyrkan.se/kyrkoavgiften
www.svenskakyrkan.se/statistik

Ansvarig för faktabladet: Jan Östlund